

—klad

Pajtim Statovci

preložila
Alexandra Salmela

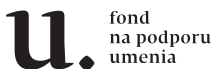
Krava rodí v noci

Artforum

*Krava
rodí v noci*

Vydanie knihy z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia

Kniha vychádza s finančnou podporou FLLI
This book is being published with kind support of FLLI

Pajtim Statovci
Lehmä synnyttää yöllä

A COW GIVES BIRTH AT NIGHT
Copyright © 2024, Pajtim Statovci and Otava Publishing House
All rights reserved

Translation © Alexandra Salmela, 2026
Cover illustration © Monika Pascoe Mikyšková, 2026
Design & Layout © Matej Kukučka, 2026
Slovak edition © Artforum, 2026

Pajtim Statovci

.....

**Krava
rodí v noci**

preložila Alexandra Salmela

1.

*„Svetlo je ľavou rukou tmy
a tma je pravou rukou svetla.“*

URSULA K. LE GUINOVÁ: ĽAVÁ RUKA TMY

Krava

1996

Kosovo

Čochvíľa budem mať deväť rokov a skoro vôbec som nespal, v takom hroznom napätí som kvôli krave. Počas vyčerpávajúcej, vyše týždňa trvajúcej jazdy autom rodičia veľa rozprávali o našej starej vlasti, Kosovo je najkrajšie miesto na svete, a keď práve nie je vo vojne, je priam rajom na zemi, xhenet, básnili a rozprávali nám príbehy z čias, na ktoré nemám žiadne spomienky: o zelených dolinách a vrchoch a riekach, ktoré pomedzi ne lavírujú, a sú krásne a čistunké, až sa z toho slzy tisnú do očí, o hlavnom meste, ktoré je také obrovské, že človek potrebuje aspoň toľko životov čo mačka, ak ho raz mieni vidieť celé, o lesoch, cez ktoré sa dá doputovať do susedných krajín od Portugalska až po Indiu a ktoré obýva zver, aká sa vo Fínsku nedá stretnúť, o starej mame, ktorá varila pre milióny ľudí, o starom otcovi, ktorý vlastní veľikánsky dom, a o ohromnej, vznešenej krave, ktorá po nociach drieme vo svojom vlastnom domčeku, ako by bola v úplne inej, osobitnej skutočnosti.

K starému otcovi dorazíme zavčas ráno, pretože cez hranicu je lepšie prejsť v noci, poučča nás otec, je jednoduchšie podplatiť colníkov potme než vo dne, pretože svetlo prezradí krivého chlapa rovnako neodškriepiteľne ako manžel-skú posteľ v spálni, povie. Môj otec je divoký a prísny človek, ktorý si robí, čo chce, a je schopný šoférovať celé veky bez prestávky a ani trochu sa pri tom neunaviť, veľmi veľakrát sa tomu cestou čudujem, sedím so staršou sestrou a troma staršími bratmi na zadnom sedadle sivého kombíka a márnim čas úvahami o tom, aké bytosti asi tak žijú vo vnútri

oblakov, či majú schopnosť vypariť sa do vzduchu, premeniť sa na vodu a vietor a natiahnuť sa do takej dĺžky, až obopnú svet a dočiahnu si štekliť vlastné chodidlá. Jedného dňa to dokážem aj ja, budem oblačnou bytosťou a človekom zároveň, budem sa vedieť zneviditeľniť a tajne odpočúvať dôležité rozhovory môjho otca a matky a súrodencov, a aj policajtov a bankárov a prezidentov, dozviem sa kódy pokladníc a trezorov, v ktorých sú uložené peniaze a jadrové zbrane a záhadné dokumenty, a tak budem môcť dať chudobným a hladným peniaze a jedlo a ukončím aj túto vojnu, budem mať schopnosť hýbať predmetmi silou vôle, zabránim každému nešťastiu a budem zachraňovať ľudské životy prostým mávnutím rúk alebo prižmúrením očí, už ani jedno jediné auto sa nezrúti do priepastí pod týmito cestami, ktoré môj otec nazýva hanbou Balkánu a ktorých sa desí natoľko, že často radšej ide v protismere, zastavím čas a budem sa pozeráť všetkými smermi zároveň, budem mať sto očí a krídla a vyletím vyššie a rýchlejšie ako stíhačky, a podo mnou sa zhĺkne tleskajúci dav a vlastne celý svet, všetci mi budú prevolať na slávu, kto by to bol povedal, ozve sa zdola, také úbohé utečenecké dieťa, budú sa čudovať a spínať ku mne ruky, aby sa mohli aspoň letmo dotknúť mojich piat, som absolútny zázrak.

Starý otec je škaredý, upotený, chlpatý starý chlap so spálenou pokožkou, a keď otec zaparkuje pred bránou jeho dvora, od dojatia klesne na kolená do trávy, skôr než ktokoľvek z nás stihne vystúpiť z auta, a potom sa matka vyrúti von a vrhne sa starému otcovi do náručia a objímajú sa tak tuho, až rozmýšľam, či to matke nedoláme kosti, a moji nedočkaví súrodenci by už tiež chceli otvoriť dvere a rozbehnúť sa za matkou alebo k starému otcovi alebo do doposiaľ neznámeho domu stojaceho za nimi, no otec im to ešte nedovolil, potom sa aj otec vysúka spoza volantú a pristúpi k starému ot-

covi, ktorý opäť stojí vzpriamene, a pokúsi sa mu podať ruku, ale starý otec si ju buď nevšimne, alebo sa len tvári, že ju nevidí, stále drží matku popod pazuchu, bozká ju na líca a otec si strčí ruku do vrecka.

Myslel som si, že vás cestou zastrelili, povie starý otec a prevrta otca veľavravným pohľadom, šialený nápad prísť sem na fínskych značkách, uprostred tohto chaosu, vybuchne a pustí matku zo zovretia, ako si sa opovážil zahrávať sa s ich životmi, pokračuje starý otec a mávne smerom k nám, a my sa na seba začudovane pozrieme, ťažký, rozhnevaný hlas starého otca nás vylaká, znie, akoby chcel otca udrieť. Čo mu otec nepovedal, že auto, ktorým sme pricestovali, je nepriestrelné a stlačením jediného gombíka sa zmení na obrnený transportér alebo na vesmírnu loď?

Tak to bolo aj cestou zakaždým, keď sme sa blížili k hraniciam, otec zastavil pár kilometrov pred colnicou a povedal nám, aby sme sa skryli, a tak sa moji súrodenci skrčili do priestoru na nohy a ja som ležal na zadnom sedadle odovzdane ako sandál, sme takí chudí a maličkí, že by sme sa zmestili aj do igelitky, a potom nás otec prikryl dekou a zahádzal nás taškami a krabicami, až z nás spod vecí nebolo vidno ani prstík, a prízvukoval nám, že nesmieme ani muknúť, inakšie by sme sa mohli dostať do nešťastia, počas ktorého by umrelo minimálne jedno dieťa.

Potom otec naštartoval a začal komentovať, čo vidí navôkol, teraz letíme ponad veľké jazero a pod nami blikajú svetlá aspoň tisícich domov, aké sú očarujúce, a ach jaj, práve som zbadal rozkošné huňaté fínske šteniatko, ktoré sa s vami chce hrať, zdá sa, že na vás tam dole čaká, a čo teraz, čo teraz, teraz sa k nám vzniesol nádherný žiarivý anjel a čosi nám chce povedať, našťastie otec ovláda aj anjelskú reč, a my sme mlčali, už nikdy nechcem otvoriť oči, premýšľal som, a potom sa otec zhováral s anjelom cudzou rečou, vytiahol starú hrubú peňaženku z lesklej kože a podal anjelovi

peniaze, a netrvalo dlho a opäť sme mohli pokračovať v ceste, a keď nám otec po chvíli dovolil vyhrabať sa spod vecí a sadnúť si, boli sme rozmrzení, že sme už neboli vo vzduchu, ale len obyčajne na zemi, a keď sa sestra opýtala otca, či auto naozaj letelo, otcova pravačka vystrelila od volantu a frngla sestry priamo do nosa ako guľka a sestry sa spustil taký prúd krvi a slz, že si určite navždy zapamätá, že otca sa na také hlúposti pýtať nemá.

Zem si svojich volá, oznámi otec starému otcovi a luskne na nás prstami a moji súrodenci vystúpia a idú objať starého otca, ale ja sa neodvážim, cítim sa bezpečnejšie v aute, a kým sa vítajú, matka s otcom začnú vykladať batožinu, kufre plné oblečenia, posteľného prádla, nádob, ozdôb, kobercov, každému sme z Fínska niečo doniesli, a ja na chvíľku zablúdím v spleti cestičiek, ktoré sa mi vetvia v hlave, myslím na kravu, ktorá kdesi blízko bučí, už ju dokonca cítim, aj keď som nikdy v živote ozajstnú kravu nevidel, a poškuľujem okolo seba, aby som z nej zahliadol aspoň kúštiček, keď odrazu začujem klopanie, ryhovaný, hrubý prst starého otca s čiernym nechtom ťuká na okienko.

Ten najmenší je precitlivý, kedykoľvek sa len tak z ničoho nič rozreve, netreba si to všímať, a vymýšľa si jedna radosť, neveril by si, ako šikovne klame, vie si presadiť svoje a manipulovať druhými ako tá najprefíkanejšia ženská, a už vie čítať, a ba aj písať, len škoda, že iba po fínsky, v tom odpudivom, kovovom, uši trhajúcom jazyku, povie otec starému otcovi sklamaným tónom, čo sa ma dotkne, pretože moji omnoho starší bratia sa ešte stále poriadne nenaučili ani čítať, ani písať, v žiadnom jazyku.

Moji súrodenci začnú nosiť batožinu do domu a starý otec za okienkom sa ku mne skloní, medzery medzi žltými zubami má tmavohnedé a obočie ako dve tučné, dobre nažraté chlpaté húsenice, vyzerá tak smradľavo, že mi ani nenapadne otvoriť dvere, a keď nereagujem inak než tupým

čumením, buchne päšťou do okna a ja sa tak zľaknem, až mi z úst vyletí trápny, tichý grg, ktorý sa okamžite pokúsim zhltnúť, no na moje šťastie si starý otec nič nevšimne.

Takže takéhoto malého galgana tu máme, povie starý otec s úškrnom a znova buchne do auta, tentokrát do dverí, ktoré sa vzápätí pokúsi otvoriť, ale ja ich stihnem zaistiť skôr, než potiahne kľuku. Vylez von, ty darebák, a pozdrav si starého otca, zreve, čo si ma nepamätáš, opýta sa, ústa s nadol stiahnutými kútikmi zabudne rozďavené, a vtom otec vletí naspäť za volant, odistí moje dvere zvnútra a vyvalí ich dokorán, von, zavelí a ja poslúchnem, nemám inú možnosť, musím sa vysypať do ulepenej náruče starého otca, len mu povedz dáky príbeh alebo riekanku, hneď ju vie naspamäť a dorasuje ti uši, ako ti ju bude opakovať sto a jeden raz a vždy trošičku inakšie, povie otec starému otcovi, ktorý sa ma silou-mocou snaží objasniť či pritlačiť si ma k slabinám, a mňa otcove slová natoľko zamrzia, že ak by som bol dosť silný, zašil by som mu ústa hrubým červeným špagátom.

No, je mi to ľúto, ale dlhšie sa zdržať nemôžem, už aj musím ísť ďalej, pokračuje otec, a keď sa mi nato z pier odlepí neuvážené slovo dobre, nemusím sa naňho ani pozrieť, aby mi bolo jasné, že bude lepšie vziať nohy na plecia, a presne to i urobím a potom sa z bezpečnej vzdialenosti pozerám, ako starý otec potriasa hlavou a otec mi hromzí päšťou, ako sa s ťažkosťami pohybujúca, tučná a rôsolovitá stará matka badká z polí za domom, aby ešte pozdravila otca, ako sa otec lúči s matkou a starými rodičmi a naštartuje auto, rozbehne sa po štrkovej ceste a potom zabočí doprava, zmizne z dohľadu ako pomaly horiaca cigareta.

.....

O čosi neskôr chce starý otec mne a mojím súrodencom ukázať svoje zeme a ja čakám a dúfam, že nás vezme ku krave, ale

on nás vyvedie von z dvora, na pole, ktoré vyzerá ako obrovská nafukovačka a z ktorého sa otvára dych vyrážajúci výhľad na blízke lesy a zeme iných mužov, a, ako tak kráčame po cestičke na medzi, starý otec, oblečený v červených šušťákových nohaviciach a s čiernymi gumenými čizmami na nohách, sa znenazdajky zastaví, zdvihne ľavú ruku ako na znak blížiaceho sa nebezpečenstva a začne krútiť hlavou na všetky svetové strany ani striehnuci vták, a odrazu je celá krajina na prasknutie napätá hrozbou a ja mám pocit, akoby mi z tela vypadol kus vnútornosti, neviem, kam by som sa v tomto vesmíre uchýlil, no to už starý otec spustí ruku, otočí sa k nám a vyzerá veľmi uvoľnene, je z neho úplne iný človek, taký, čo neuhne pred nikým, všetko tu pestujeme, cibuľu a pór a zemiaky a papriku a paradajky a uhorky a aj melóny, vyhlási razantne, utrie si špinavé ruky a uznojenú tvár do šedeého tielka ako do handry, vy decká o poľnohospodárstve isto neviete vôbec nič, však vás takéto dôležité veci nemal kto naučiť, my tu nie sme závislí na nikom, nikdy nebudeme, vyhlási starý otec a kľukne si, aby nabral za hrst černozeme, viete vy, deťúrence moje zlaté, pokračuje, táto zem, to je naše útočisko, tu sa nemusíte báť ničoho a nikoho, pretože tu vládne ja, ja som kráľom tejto zeme, som tejto zeme generálom a vy ste moji vojaci, povie starý otec a požiada moju vykrivene stojacu sestru, aby natrčila ruku, nasype jej do nej trochu vlhkej hliny a vyhlási, že ty si ja a ja som ty, si táto zem a táto zem je tebou a mnou, a potom starý otec sestru vyzve, nech odstúpi, aby to isté mohol urobiť mojím bratom, no keď príde rad na mňa, už mu v dlani nezvyšuje ani trochu hliny, a tak si opäť čupne, no nie preto, aby nabral do hrste pôdy, ale aby si predom mnou kľakol na kolená, Kujtim, začne starý otec s úsmevom, aké krásne meno máš, vraví, pohladí ma po líci prstami páchnucimi hlinou a civie mi tak hlboko do očí, že mi určite vidí až do mozgu, ty si výnimočný, ja to viem, človek, čo sa dožil takého veku ako tvoj starý otec, tieto veci

vycíti, povie so smiechom a jeho otvorené krvavočervené ústa sú ako tunel do záhrobia a tak blízko mojej tváre, že sa mi pravačka sama od seba dvihne k jeho pichľavej brade a prsty sa mi rozťahnu, aby zakryli tú skazenú dieru, pokúšam sa čosi vykokať, neviem čo, keď ma starý otec zdrapne za zápästie a začne mi ho bozkávať a potom skonštatuje, že z teba teda obyčajný vojak nebude, z teba bude niečo iné, niečo úplne iné, opakuje a ja čakám, že začne vymenovávať vojenské úlohy, na ktoré by som sa hodil, pisár alebo vojenský stratég alebo letec, ale on už nepovie ani slovo, postaví sa a vykročí naspäť k domu a my ho nasledujeme a ja sa usmievam spokojný s tým, že si starý otec všimol moju výnimočnosť, som pyšný ako rodič siedmich synov, som niečo iné, vzácnejšie než zem.

Celý deň sa vypytujem na kravu, kedy ju budeme môcť ísť pozrieť, kedy sa vráti z paše, a moja matka a stará matka a starý otec a aj súrodenci sa len smejú, neskôr, všetko má svoj čas, odbije ma starý otec, krava je zaneprázdnená, má presný rozvrh dňa, rutinu, ktorej sa nevzdá, treba ju nechať v pokoji sa prechádzať a jesť a odpočívať, jej sa nechce prijímať hostí, ako to máme vo zvyku my ľudia, upresní starý otec, ak ju niečo podráždi, môže sa nahnevať, krava je veľké a mocné zviera, uvidíš onedlho, aká je statná, povie, pri nej sa potom budeš musieť mať riadne na pozore, možno sa ti bude vidieť dobrá a mierumilovná, ale to nie je celá pravda, krava je nevyspytateľný a často i tvrdohlavý zver a nikdy sa jej nesmieš postaviť za zadok a nikdy sa jej nemôžeš dotknúť bez toho, aby videla ruku, ktorá sa k nej blíži, ináč ťa môže kopnúť do hlavy alebo do srdca, môže ti urvať čelusť, rozdrapiť hrdlo, zlomiť väzy, rozmliaždiť chrbát, a ja veru nie som ochotný pred nikým uznať, že by moje decko alebo vnúča bolo také sprosté, že sa dalo zabiť kravským kopancom, to aby ste vedeli, vyhlási starý otec, a i keď o krave rozpráva vážne ako farár, ja sa jej báť nedokážem.

Budeme tu, kým po nás váš otec nepríde, povie nám matka večer, váš otec sa môže vrátiť o pár dní alebo až koncom leta, pokračuje matka, musí cestovať a ponavštevovať kopec ľudí, v hlavnom meste a v Skopje, váš otec je dôležitý človek, a keď sa opýtam, či tu budeme musieť ostať na veky večné, ak sa otec nevráti nikdy, matka poprosí mňa i mojich súrodencov, aby sme sa u starého otca správali slušne a statočne, otec určite príde, len čo si povybavuje všetko, čo potrebuje, presvedča nás matka, a potom sa jej ja opýtam, či by sa dozvedela, keby otec zomrel, kým my sme tu, napríklad ak by ho za volantom trafil šlak alebo ak by sa v hlavnom meste dostal do nejakej potýčky alebo ak by ho zastrelili kvôli autu, prišiel by nám niekto oznámiť, keby sa čosi také prihodilo, vie vôbec niekto, že sme tu, vypytyjem sa, a skôr než mi matka stihne odpovedať, mi moja sestra vynadá do idiotov, samozrejme, že sa otec vráti, a ak by sa aj náhodou nevrátil, tak Fínsko zaručene vyšle policajtov alebo niekoho, aby nás hľadali, ak po prázdninách neprídeme do školy, a oni nás určite nájdu, fínska polícia nás zaručene nájde, tebe vôbec nedochádza, ty idiot, koľko peňazí majú fínski policajti, a matka jej začne pritakávať, presne tak, na jeseň pôjdete zas do školy, tak je to stanovené vo fínskom zákone a ten zákon musíte vy všetci počúvať, ináč prídu policajti a na dlhé roky vás strčia do temnej cely bez jedla a bez pitia a tam vás budú mlátiť a mučiť, naozaj chcete vedieť, čo vám fínski policajti budú robiť obuškami, naozaj chcete počuť, kam vám ich strčia, pýta sa matka a my všetci odpovieme, že naozaj nie, nechceme to vedieť, a potom nám matka povie, že teraz budete počúvať mňa a pôjdete spať, a my si políhame na lôžka, ktoré nám postlala v najzadnejšej, najmensej a najtemnejšej izbe v celom dome, odkiaľ cez malilinké okienko vidno len krajíček oblaku osvetleného mesiacom.

Ležím na zažltnutom matraci pod oknom a kvária ma nepokojné nohy, civiem na zhasnuté nebo a hľadám dráhu,

po ktorej by som sa dostal do sna – tam kdesi, v bezhraničnosti vesmíru, je rok nášho času krátky ako sekunda, to je tým, že vzdialenosti sú dostatočne veľké, až také, že ich človek nemôže v živote rozumom nijako obsiahnuť, hovorili to v jednom programe, a v tom nekonečne môžu pokojne žiť tvory s mydlovými nohami a medenými rukami, ale ja nie som len tak hocikto a samozrejme to chápem a zavriem oči a premýšľam, čo všetko vlastne jestvuje, na púšťach a v dažďových pralesoch a v moriach je neskutočne veľa zvierat, ktoré ešte nikto neobjavil, a je aj nezmerné množstvo vrstiev a časových úsekov a udalostí, v našom svete aj v tých okolitých, a všetko, čo sa môže prihodiť, sa aj stane, i zlé veci, hraníc niet, je len bezmedznosť, a to okrem iného znamená aj to, že niekde existuje taká verzia mňa, ktorá bude žiť večne.

.....

Zobudím sa ako prvý zo všetkých súrodencov, na kravské bučanie alebo na sen, v ktorom bučí krava, a nie som si istý, kde som, hoci počujem, ako sa moji starí rodičia a matka zhovávajú a šramotia na opačnom konci domu, je skoré jasné ráno a ja sa vykradnem z izby, nikto si ma nesmie všimnúť, pretože chcem vidieť kravu, už nebudem čakať ani sekundu.

Štvorcový dvor je obohnaný hrubým tehlovým múrom a uprostred sa vypína veľkolepá jabloň, vedľa nej je studňa a pri múre naskladané drevo a dva fúriky a náradie, sekery a píly a lopaty a kosa, ktorými by ktokoľvek mohol spôsobiť škodu a bolesť, ba aj smrť, ak by chcel, a v kúte dvora stojí kravin dom, ku ktorému bez meškania zamierim, a potom ju konečne uzriem, je to nadpozemské, ušľachtilé zjavenie, ako slnce vedľa slnca, krava je špagátom uviazaná k stĺpu uprostred svojho príbytku a má ešte menšie okno ako my v izbe, kde spíme, ale krava cezeň vidí von do polí a do lesa, môže sledovať život srniek a zajacov a iných zvierat vo svojom

vlastnom televízore, pod ktorým má dva hrdzavé válovy, z jedného krava pije a z druhého jedáva.

Dlho po krave poškuľujem od dverí, pozerám na ňu sprava odzadu, na jej srst', ktorá v sebe skrýva všetky odtiene hnedej, na jej dlhé nohy, svalnaté a chudé zároveň, a na chvost, ktorý má na konci dlhé tmavé chlpy, na obrovský bachor, ktorý sa jej hompáľa pod sudovitým trupom ako odpadkové vrece napustené vodou, na vemená, ktoré jej trčia na všetky strany ako opuchnuté prsty, a keď na okamih stratím rovnováhu, krava sa zľakne a obráti hlavu, pozerá mi, neznámemu, priamo do očí, zhlboka sa nadýchne a zamučí takým hlbokým a bolestným tónom, až mi nohy spravia dva kroky vzad, a stále sa neodvážim odvrátiť pohľad od jej hranatej a zrudenej tváre, od krvou podliatych očí veľkých ako tenisové loptičky, jej tupé belostné rohy vyzerajú ako kľučky na dverách a veľké odstavajúce uši pod nimi ako lopatky na sadenie zo záhradkárskej súpravy mojej matky.

Ktosi ma zdrapne zozadu tak, že nemám hneď šancu vidieť, kto to je, a potom mi už starý otec bozkáva a stíska líca, dobré ráno, chlapče, povie starý otec, konečne ma zloží naspäť na zem a opýta sa, ako sa mi pozdáva krava, krava je strašne veľká a smrdí, vysúkam zo seba odpoveď a starý otec sa zasmeje a vzápätí mi oznámi, že krava je dobrá krava, že dáva more mlieka, že bez nej sa nedá žiť, bez nej niet syra k chlebu ani smotany na dusenú papriku, ani tuku, ktorý dá človeku energiu na celý deň, koláče a prívarky by bez nej nemali žiadnu chuť, a povie mi aj to, že krava by nemohla mať lepší život, žiadna krava sa nemá lepšie, a ja sa čudujem, prečo starý otec krave nedal meno, keď je to raz taká dobrá krava a dáva im všetku tú potravu a radosť.

Čaká malé, povie starý otec a prejde okolo mňa do kravinho domčeka, maštale malej ako obyčajná izba, podíde ku krave a načiahne sa, aby ju potľapkal po zadku, preto má brucho nafúknuté ako bubon, vidíš, môj, krava totiž onedlho

porodí teľa, pokračuje starý otec a podá mi pravicu, oukej, poviem starému otcovi ohromene a nemôžem uveriť svojmu šťastiu, že sa nám podarilo prísť k starému otcovi v čase toľkej slávy, kedy bude rodiť, opýtam sa napäto, prikročím bližšie k starému otcovi a chytím ho za ukazovák, každú chvíľu, odvetí starý otec pomaly a veľkou tlapou sa zmocní celej mojej ruky. Chcel by si vidieť, ako sa to narodí, opýta sa starý otec a pritiahne si ma bližšie, takmer na dotyk svojho mohutného stehna, a vedie mi ruku ku kravskému boku, hebkému a mäkkému ako sedadlo v autobuse, a krava začne okamžite dupať a potriasť hlavou a ja sa strašne zľaknem a vybehnem z maštale a pohľadom nájdem matku, ktorá sa medzičasom presunula pod jabloň vyfajčiť si cigaretu, je to najkrajšia žena na svete, a kým sa fučiac a dychčiac snažím dať dokopy otázku, prikáže mi, aby som sa upokojil, a keď sa niekoľkokrát zhlboka nadýchnem, tak ako ma pre takéto prípady naučili, podarí sa mi vyjaviť jej svojej najzbožnejšie prianie.

Smiem sa pozeráť, keď bude krava rodiť, však smiem, otázka zo mňa vyletí ako z tlakového hrnca, smiem, prosím-prosím, prosíkam a sledujem matkin pohľad, ktorý sa kľže smerom k starému otcovi, obaja sa usmievajú a potom matka súhlasí, a to je taká úžasná vec, že sa vyšplhám na jabloň za jej chrbtom, opatrne, ty opica, napomína ma matka spod stromu, ale mne je to jedno, usadím sa na konári a som tak vysoko, že môžem dohliadať na celý dvor, a ponad múr vidím na polia, na ktorých pracujú ľudia môjho rodu, na ohradu pre sliepky, medzi ktorými sa kokoší kohút, a potom roztvorím náruč k nebu, som bezhlavý a bezohľadný a chystám sa vzniesť do povetria, pretože onedlho budem smieť byť svedkom zázraku zrodenia, sledovať prvé chvíľky novonarodeného teliatka, jeho prvé pohyby, ukradnúť si pre seba začiatok jeho života, z ktorého si budem pamätať všetko, no ono samo nič.